

Sygn. akt V U 309/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: star. sekr. sądowy Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku T. J. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ponowne ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania T. J. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 20 stycznia 2016 r.

znak (...)

I. **zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 20 stycznia 2016 r. znak (...) w ten sposób, że ustala wysokość kapitału początkowego liczonego na dzień 01 stycznia 1999 r. na 135.914, 79 zł (sto trzydzieści pięć tysięcy dziewięćset czternaście złotych 79/100),**

II. **oddala dalej idące odwołanie.**

Sygn. akt: VU 309/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 stycznia 2016 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. - po rozpatrzeniu wniosku z dnia 17.11.2014r. ustalił ubezpieczonemu wartość kapitału początkowego na dzień 01.01.1999r. w kwocie 135.866,72.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego uwzględniono:

- okresy składkowe łącznie: 24 lata, 11 miesięcy, 4 dni, tj. 299 miesięcy

- okresy nieskładkowe łącznie: 0 miesięcy, 28 dni,

- wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony został z udokumentowanego wynagrodzenia z okresu najkorzystniejszych

10 kolejnych lat kalendarzowych tj. z lat: 1989-1998. Wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 109,27%.

- podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.334,07.

- współczynnik proporcjonalny - do osiągniętego do 31.12.1998r. - wieku oraz łącznego okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 74,39%.

W uzasadnieniu decyzji wskazano ,iż do wynagrodzenia za lata 1982-1989 nie wliczono dochodów w wysokości : 1982r.-7450zł ; 1983r.-39495zł; 1984r.-27050zł, 1985r.-19200zł ; 1986r.-30700zł ; 1987r.-45033zł ; 1988r.-267900zł ; 1989r.- 971300zł ; 1990r.- 129333zł . Dochodów tych nie uwzględniono , gdyż brak było informacji dotyczącej rodzaju funduszu z jakiego zostały wypłacone kwoty i brak jest informacji czy zostały odprowadzone składki na ubezpieczenia społeczne i czy istniał od tych składników wynagrodzenia obowiązek odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne .

Wnioskodawca wniósł odwołanie od powyższej decyzji zarzucając błędne ustalenie podstawy wymiaru ponowne ustalenie podstawy wymiaru kapitału początkowego z uwzględnieniem pełnego wynagrodzenia za lata 1982-1990.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie wskazano dodatkowo, że do ustalenia kapitału początkowego nie uwzględniono dochodów – wymienionych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji – gdyż w zaświadczeniu o wynagrodzeniu i zatrudnieniu z dnia 13 sierpnia 2014r. za lata 1982-1989 wskazano kwoty , które określono jedynie jako : fundusz produkcyjny , fundusz nagród , fundusz załogi i usługi eksportowe. ZUS przeprowadził z zakładem pracy wnioskodawcy postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie czy i z jakiego funduszu (osobowego czy zakładowego) wypłacane były kwoty wskazane w Rp-7 z dnia 13 sierpnia 2014r. Z uwagi na fakt , że zakład pracy wnioskodawcy na podstawie posiadanej dokumentacji nie wskazał bliższych danych dotyczących składników wynagrodzenia – organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 listopada 2014r.T. J. (1) złożył wniosek o ustalenie wartości kapitału początkowego wyliczonego na dzień 01 stycznia 1999r.

Wnioskodawca udokumentował kwoty wynagrodzenia stanowiące podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia w (...) S.A. za lata 1976-1981 zaświadczeniem Rp-7 z dnia 25 lipca 2014r. ; z tytułu zatrudnienia w (...) sp. z o.o. w P. za lata 1982-1990 zaświadczeniem RP-7 z dnia 13 sierpnia 2014r. oraz za lata 1991-1992 zaświadczeniem Rp-7 z dnia 19 sierpnia 2014r. W załączniku do druku Rp-7 z dnia 13 sierpnia 2014r. pracodawca (...) sp. z o.o. wyjaśnił, że nie posiada dokumentacji płacowej ubezpieczonego za rok 1981 oraz wskazał, że w kolumnie nr 4 druku Rp-7 wykazane zostały składniki wynagrodzenia , co do których zaistniała wątpliwość czy powinny znaleźć się w podstawie wymiaru świadczeń z uwagi na brak pewności czy dane składniki wynagrodzenia podlegały składce na ubezpieczenie społeczne.

Z uwagi na występujący szereg nieścisłości w nadesłanej dokumentacji organ rentowy - przed wydaniem decyzji w sprawie ustalenia wartości kapitału początkowego- podjął postępowanie wyjaśniające z pracodawcą wnioskodawcy - w celu ustalenia stanu faktycznego sprawy. Postępowanie to dotyczyło ustalenia daty rozpoczęcia zatrudnienia ; okresów zasiłków chorobowych po 14 listopada 1991r. Ponadto do zakładu pracy wnioskodawcy zwrócono się o wskazanie bliższych danych dotyczących składników wynagrodzenia wskazanych w kolumnie 4(inne) w celu ustalenia czy podlegały składce na ubezpieczenie społeczne , a zatem czy były wypłacane z osobowego czy zakładowego funduszu płac . Zapytanie dotyczyło kwot nazwanych w w/w zaświadczeniu Rp-7 : funduszem produkcyjnym , funduszem nagród , funduszem załogi i ulgą eksportową .

W odpowiedzi zakład pracy wnioskodawcy wskazał, że w posiadanych kartotekach zarobkowych brak jest informacji, czy powyższe składniki wynagrodzenia podlegały oskładkowaniu oraz z jakiego funduszu zostały wypłacone (osobowego czy zakładowego).

dowód: akta o ustalenie wysokości kapitału początkowego k:1-76.

W niniejszej sprawie na podstawie art. 468kpc sąd podjął czynności wyjaśniające w celu ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego wnioskodawcy z uwzględnieniem wynagrodzenia wskazanego w kartotekach zarobkowych za lata 1982-1989.

Przedmiotem analizy było wynagrodzenie osiągnięte przez T. J. (1) podczas całego okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Wynagrodzenie za poszczególne lata kolejne ustalono następująco :

- za okres zatrudnienia od 21.02.1973r. do 23.06.1973r. uwzględniono wynagrodzenie wg wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej w kwocie 4.673zł,
- za okres od 02.11.1973r. do 31.12.1973r. uwzględniono wynagrodzenie minimalne w kwocie 1.967 zł,
- za okres od 01.01.1974r. do 29.06.1974r. wg wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej w kwocie 10.825zł,
- za okres od 23.12.1974r. do 31.12.1975 wynagrodzenie minimalne w kwocie 349zł za rok 1974, oraz w kwocie 14.400 zł za rok 1975,
- za okres od 01.01.1976 do 30.04.1976 wg wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej w kwocie 12.337zł,
- za okres od 04.05.1976r. do 30.09.1981r. wg zaświadczenia Rp-7 wydanego przez (...) S.A. L. (str. 7 plik ZUS),
- za okres od 02.10.1981r. do 31.12.1981r. wynagrodzenie obliczone wg dokumentacji osobowej w kwocie 15.342zł.
- za okres od 01.01.1982r. do 30.09.1991r. wg druku Rp-7 wydanego przez (...) sp. z o.o. oraz wg kartotek wynagrodzeń – wyliczenia przedstawiono w tabeli.
- za okres od 01.10.1991r. do 31.03.1992r. wg zaświadczenia Rp-7 wydanego przez (...) sp. z o.o. (str. 13 plik ZUS).
- za okres od 08.04.1992r. do 09.03.1993r. wg zaświadczenia PUP stwierdzającego kwoty wypłaconych zasiłków dla bezrobotnych tj. za rok 1992 kwota 8.385.100zł oraz za rok 1993 kwota 2.643.000 zł(str. 11 plik ZUS),
- za okres od 10.03.1993r. do 31.12.1998r. wg zaświadczenia ZUS z dnia 16.12.2014r. stwierdzającego kwoty od których odprowadzona została składka na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia w (...).

Za lata 1983-1989 do podstawy wymiaru kapitału początkowego doliczono kwoty wypłacone z funduszu produkcyjnego, wskazane w kartotekach zarobkowych sporządzonych przez (...) Sp. z o.o.

Zestawienie wynagrodzenia ubezpieczonego w porównaniu do przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych latach – do wyliczenia wysokości kapitału początkowego

Rok	Wynagrodzenie ubezpieczonego	Kwota przeciętnego wynagrodzenia	Liczba m-cy	%	WWPW 10 lat	WWPW 20 lat

1	2	3	4	5	6	7
1973	6 640	19 586	7	33,90		
1974	11 174	22 295	7	50,12		
1975	14 400	46 956	12	30,67		
1976	37 061	51 372	12	72,14		
1977	44 742	55 152	12	81,12		81,12
1978	51 650	58 644	12	88,07		88,07
1979	57 061	63 924	12	89,26		89,26
1980	65 394	72 480	12	90,22		90,22
1981	79 001	92 268	12	85,62		85,62
1982	122 584	139 572	12	87,83		87,83
1983	174 192	173 700	12	100,28		100,28
1984	199 256	202 056	12	98,61		98,61
1985	260 162	240 060	12	108,37		108,37
1986	314 809	289 140	12	108,88		108,88
1987	341 878	350 208	12	97,62		97,62
1988	560 868	637 080	12	88,04		88,04
1989	2 478 963	2 481 096	12	99,91	99,91	99,91
1990	19 758 508	12 355 644	12	159,91	159,91	159,91
1991	25 568 141	21 240 000	12	120,38	120,38	120,38

1992	15 482 800	35 220 000	12	43,96	43,96	
1993	22 062 000	47 940 000	12	46,02	46,02	
1994	69 074 900	63 936 000	12	108,04	108,04	108,04
1995	8 445	8 431,44	12	100,16	100,16	100,16
1996	13 920	10 476,00	12	132,88	132,88	132,88
1997	18 160	12 743,16	12	142,51	142,51	142,51
1998	20 760	14 873,88	12	139,57	139,57	139,57
Razem	1.093,34 :10 = 109,33%	2.127,28:20 = 106,36%				

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru do wyliczenia kapitału początkowego ustalony z 10 kolejnych lat wynosi 109,33% i jest średnią arytmetyczną wskaźników z poszczególnych lat kalendarzowych (suma wskaźników z kolumny 6 podzielona przez 10 lat, tj. 1.093,34 :10 = 109,33%). Wyliczony wskaźnik obliczony z 10 kolejnych lat od 1971-1980 (kolumna nr 6) jest wyższy od dotychczasowego 109,27% ustalonego z lat 1989-1998 przez organ rentowy w decyzji z dnia 20.01.2016r.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999r. wynosi 135914,79zł .

dowód : - opinia biegłego sądowego z zakresu ubezpieczeń społecznych z dnia 04.08.2016r.k: 29-37,

- akta osobowe dotyczące zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Sp. z o.o.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na częściowe uwzględnienie .

Instytucja kapitału początkowego służy odtworzeniu teoretycznej składki na ubezpieczenie społeczne osobom urodzonym po 1948 r. za okresy pracy (ubezpieczenia) przypadające przed 1999 r., gdyż przed 1999 r. ZUS nie był zobowiązany do prowadzenia indywidualnych kont ubezpieczonych.

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (ust. 2).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 174 ust. 3). Do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r. (art. 174 ust. 7). Przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. Współczynnik ten oblicza się według ustalonego w ustawie wzoru (art. 174 ust. 8). Wzór ten przewiduje uwzględnienie m.in. wieku ubezpieczonego oraz osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. stażu ubezpieczeniowego, który oznacza udowodniony okres składkowy i nieskładkowy. Zgodnie z art. 174 ust. 9a ustawy emerytalno-rentowej, staż ubezpieczeniowy i wymagany staż, o których mowa w ust. 8, określa się w dniach, jeżeli jest to dla ubezpieczonego korzystniejsze.

Jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie okoliczności bezspornymi było przyjęcie – w zaskarżonej decyzji – okresów składkowych wnioskodawcy w łącznym wymiarze 24 lata 11 miesięcy i 04 dni tj. 299 miesięcy ; okresów nieskładkowych w łącznym wymiarze 28 dni tj. 0 miesięcy i średniego dalszego trwania życia 209 miesięcy.

Sporną w niniejszej sprawie było ustalenie podstawy wymiaru kapitału początkowego .

Organ rentowy w zaskarżonej decyzji za lata 1982-1989 nie uwzględnił składników wynagrodzenia tj. funduszu produkcyjnego , funduszu nagród , funduszu załogi i ulgi eksportowej .

Wnioskodawca z kolei domagał się ustalenia podstawy kapitału początkowego z uwzględnieniem tych składników wynagrodzenia ,wskazanych w zaświadczeniu Rp-7 z dnia 13.08.2014r.

W tym miejscu wskazać należy , że z zapisu § 21 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dziennik Ustaw nr 237, poz.1412)wynika , iż „środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia”. Zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druk Rp-7) wystawia pracodawca lub następca prawny.

Zgodnie z art. 125 ust.1 pkt. w ustawie z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach

z FUS -zakład pracy zobowiązany jest do wydawania pracownikowi lub organowi rentowemu zaświadczeń niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości, natomiast art.125a, ust.3 wskazuje, że „płatnik składek jest zobowiązany do wystawienia zaświadczenia o wysokości przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (...)” . W związku z tym , że istniejący zakład pracy nie wystawił wnioskodawcy wiarygodnego zaświadczenie Rp-7, potwierdzające wynagrodzenie ubezpieczonego na podstawie posiadanej dokumentacji osobowej oraz obowiązujących wówczas przepisów płacowych – sąd w tym zakresie przeprowadził postępowanie wyjaśniające .

Przedmiotem szczegółowej analizy była dokumentacja płacowa nadesłana przez pracodawcę potwierdzająca wynagrodzenia za lata 1982-1989, w celu ustalenia wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w poszczególnych latach. Podstawą wyliczeń były obowiązujące zasady ustalania podstawy wymiaru świadczeń wskazane w uregulowaniach prawnych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami- w spornym okresie - podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie pracowników uspołecznionych zakładów pracy stanowiły wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze zaliczane do osobowego funduszu płac.

Zbiór przepisów regulujących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne oraz zasady klasyfikacji wynagrodzeń w sektorze uspołecznionym w latach 1982-1989 obejmuje m.in.

-Rozporządzenie Ministra Prac, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 13.12.1976r. w sprawie dostosowania niektórych przepisów o ubezpieczeniu społecznym i o ubezpieczeniu rodzinnym do zasad określających składniki funduszu płac (Dz.U. nr 40, poz. 239), które obowiązywało od dnia 01.01.1977r.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowiły w uspołecznionych zakładach pracy wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze zaliczone do osobowego funduszu płac.

- Uchwałę nr 158 Rady Ministrów z dnia 07.12.1976r. w sprawie składników funduszu płac (Monitor Polski Nr 43, poz.212), która określała składniki wynagrodzeń zaliczone do osobowego funduszu płac.

- Uchwałę nr 144 Rady Ministrów z dnia 16.12.1980r. zmieniającą od dnia 01.01.1981r. uchwałę w sprawie wynagrodzeń wypłacanych poza planowanym funduszem płac oraz uchwałę w sprawie składników funduszu płac (Monitor Polski nr 31, poz.173).

-Uchwała nr 33 Rady Ministrów z dnia 25.03.1983r. w sprawie klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej (Monitor Polski nr 15, poz.85) wskazuje szczegółowo składniki wynagrodzenia należne z tytułu stosunku pracy

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09.11.1987 w sprawie zgłaszania pracowników do ubezpieczenia społecznego oraz składek na te ubezpieczenia (Dz. U.nr 37, poz. 211). Zgodnie z tym rozporządzeniem – podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy stanowiły wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, zaliczone w myśl przepisów o klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej do wynagrodzeń osobowych.

Na podstawie powołanych powyżej przepisów sąd uznał , że w spornym okresie składniki obejmujące wynagrodzenia bezosobowe nie stanowiły podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, tzn:

- wypłaty z funduszu nagród w latach 1982-1989 – zgodnie z § 7 uchwały nr 33 „Nagrody z zakładowego funduszu nagród obejmują nagrody wypłacone z tego funduszu, tworzonego na podstawie odrębnych przepisów w uspołecznionych zakładach pracy (...)”.

- wypłaty z funduszu załogi w latach 1983-1989 - zgodnie z § 8 uchwały nr 33 „Wypłaty z zysku do podziału obejmują nagrody i premie wypłacone z funduszu załogi tworzonego na podstawie odrębnych przepisów z zysku do podziału w przedsiębiorstwach państwowych i innych jednostkach gospodarki uspołecznionej(...)”.

-ulga eksportowa w latach 1987-1988 - określone przez zakład pracy (nazewnictwo nie występuje w składnikach wynagrodzeń osobowych) .

Natomiast wypłaty z funduszu produkcyjnego w latach 1983-1989 obejmują wypłaty z funduszu osobowego i podlegają obowiązkowi odprowadzenia składki na ubezpieczenie społeczne, zatem w ustaleniu wysokości wynagrodzenia za te lata sąd uwzględnił kwoty wypłacone z tego tytułu, wliczając je do podstawy wymiaru składek .

W konsekwencji wskaźnik wysokości podstawy wymiaru do wyliczenia kapitału początkowego ustalony z 10 kolejnych lat wynosi 109,33% i jest średnią arytmetyczną wskaźników z poszczególnych lat kalendarzowych – co wskazano w ustaleniach faktycznych niniejszego uzasadnienia . Wyliczony wskaźnik obliczony z 10 kolejnych lat od 1971-1980 jest wyższy od dotychczasowego 109,27% ustalonego z lat 1989-1998 przez organ rentowy w decyzji z dnia 20.01.2016r. Tym samym kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999r. wynosi 135914,79zł i jest wyższy niż ustalony w zaskarżonej decyzji .

Reasumując sąd na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję jak w pkt. I wyroku , a dalej idące odwołanie oddalił , gdyż nie znalazł podstaw do jego uwzględnienia z przyczyn wskazanych w niniejszym uzasadnieniu .

Podstawę prawną oddalenia dalej idącego odwołania stanowił art. 477¹⁴§1 k.p.c.